

บทที่ 5

บทสรุป

5.1 ข้อมูลด้านนโยบาย แผนงาน กฎหมาย และองค์กรที่เกี่ยวข้องกับโรงฆ่าสัตว์

จากการรวบรวมข้อมูลด้านนโยบาย แผนงาน กฎหมาย และองค์กรที่เกี่ยวข้องกับโรงฆ่าสัตว์ เห็นได้ว่าการดำเนินงานต่างๆที่เกี่ยวข้องกับโรงฆ่าสัตว์มีความชัดเจน นโยบายอินทนาการโรงฆ่าสัตว์จากกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทยมาเป็นกรมปศุสัตว์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ซึ่งบุคลากรมีความรู้พื้นฐาน มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน จะทำให้การกักดูแลมีความคล่องตัว ได้ผลผลิตเนื้อสัตว์ที่มีคุณภาพและมีความปลอดภัยต่อการบริโภคมากขึ้น การพัฒนาสิ่งต่างๆที่เป็นปัจจัยในการผลิตและการควบคุมคุณภาพผลผลิต สามารถดำเนินการได้อย่างเป็นระบบ มีความต่อเนื่อง และมีประสิทธิภาพ เริ่มตั้งแต่ผู้เลี้ยงในฟาร์ม ผู้นำสัตว์มาฆ่า โรงฆ่าสัตว์ ผู้ฆ่า/ชำแหละ ผู้จำหน่ายเนื้อที่เขียง การขนส่งและการดูแลรักษาในแต่ละขั้นตอนอย่างถูกต้องเหมาะสม สิ่งต่างๆเหล่านี้ล้วนเป็นปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพและความปลอดภัยของเนื้อสัตว์ทั้งสิ้น เกี่ยวกับเรื่องนี้กรมปศุสัตว์ได้มีนโยบายในการจัดระเบียบโรงฆ่าสัตว์ กำหนดแผนการดำเนินงาน กลยุทธ์ และการตรวจติดตามอย่างชัดเจนในช่วงปี 2546-2548 ทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค

สำหรับข้อกฎหมายที่ใช้ในการกำกับดูแลโรงฆ่าสัตว์ สามารถจำแนกได้เป็น 2 กลุ่ม คือ กฎหมายที่บังคับใช้โดยตรง และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

กฎหมายที่บังคับใช้โดยตรง เป็นกฎหมายที่ใช้บังคับกับกิจการโรงฆ่าสัตว์ซึ่งเจ้าของกิจการจะต้องปฏิบัติตาม หากละเมิดจะมีความผิดตามกฎหมาย ได้แก่

พระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. 2535 กฎกระทรวง (พ.ศ. 2536 และ พ.ศ. 2539 ฉบับที่ 5) พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 พระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2535 และพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535

พระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. 2535 และกฎกระทรวง (พ.ศ. 2536 และ พ.ศ. 2539 ฉบับที่ 5) เป็นกฎหมายหลักที่บังคับใช้กับโรงฆ่าสัตว์ทั่วประเทศ กรมปศุสัตว์ (ปศุสัตว์จังหวัดในส่วนภูมิภาค) เป็นผู้ที่มีอำนาจในการ ใช้กฎหมายนี้

พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 กรมอนามัย (สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดในส่วนภูมิภาค) และองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นที่ทำหน้าที่ดูแลโรงฆ่าสัตว์เป็นผู้มีอำนาจในการใช้กฎหมาย

พระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2535 กรมโรงงานอุตสาหกรรมหรืออุตสาหกรรมจังหวัดเป็นผู้มีอำนาจในการใช้กฎหมาย

พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 กรมควบคุมมลพิษ หรือสำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดเป็นผู้มีอำนาจในการใช้กฎหมาย

พระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2535 และพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 เป็นกฎหมายที่กำหนดขึ้นเพื่อใช้ในการควบคุมและดูแลกิจการอุตสาหกรรมให้ดำเนินการโดยไม่ก่อความเดือดร้อนให้แก่สังคมและชุมชน ตลอดจนสวัสดิภาพความปลอดภัย และการอนามัยของประชาชน

กฎหมายที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ พระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พระราชบัญญัติประกันสังคม พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค และประกาศกระทรวงสาธารณสุข (ฉบับที่ 269) พ.ศ. 2546 เป็นกฎหมายที่คุ้มครองเพื่อให้เกิดความเป็นธรรมแก่ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ทั้งพนักงานที่ปฏิบัติงานในสถานประกอบการ ประชาชนผู้บริโภค และผู้ประกอบการ เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด

นอกเหนือจากกฎหมายดังกล่าวข้างต้น เพื่อให้โรงฆ่าสัตว์สามารถผลิตเนื้อสัตว์ที่มีคุณภาพได้มาตรฐานสากล กรมปศุสัตว์ได้จัดทำมาตรฐานโรงฆ่าสัตว์ขึ้นเพื่อใช้เป็นเกณฑ์ในการตรวจรับรองโรงฆ่าสัตว์ มาตรฐานโรงฆ่าสัตว์ที่จัดทำขึ้นนี้เป็นข้อกำหนดด้านองค์ประกอบของโรงฆ่าสัตว์เกี่ยวกับสถานที่ตั้ง โรงพักสัตว์ โครงสร้างอาคาร อุปกรณ์ เครื่องมือ และเครื่องจักร การจัดการและการควบคุมสุขลักษณะ และระบบบำบัดน้ำเสีย เมื่อโรงฆ่าสัตว์มีองค์ประกอบด้านโครงสร้างพร้อมแล้ว ทางกรมปศุสัตว์ได้นำระบบการจัดการที่ดีในการผลิตอาหาร คือ GMP และ HACCF มาใช้ในการควบคุมคุณภาพและความปลอดภัยของเนื้อสัตว์ที่ผลิตได้

สำหรับองค์กรที่เกี่ยวข้องกับโรงฆ่าสัตว์ เพื่อให้โรงฆ่าสัตว์สามารถผลิตเนื้อสัตว์ที่มีคุณภาพและมีความปลอดภัยต่อการบริโภค การดำเนินงานต่างๆในปัจจุบันจึงเป็นไปในลักษณะที่หลายหน่วยงานได้เข้ามามีส่วนร่วมในการกำกับดูแล โดยมีกรมปศุสัตว์เป็นหน่วยงานหลักทำหน้าที่กำกับดูแลด้านนโยบาย แผนการดำเนินงาน และการตรวจติดตามประเมินผล ส่วนหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ กรมโยธาธิการ (สำนักงานโยธาธิการจังหวัด) กรมอนามัย (สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด) เทศบาล กรมโรงงานอุตสาหกรรม (อุตสาหกรรมจังหวัด) และกรมควบคุมมลพิษ (สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัด) จะทำหน้าที่เป็นหน่วยเสริม

5.2 ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์และแบบสอบถาม

เนื่องจากการดำเนินกิจการโรงฆ่าสัตว์เป็นการผลิตหรือแปรรูปเนื้อสัตว์จากสัตว์ที่มีชีวิต การดำเนินกิจกรรมต่างๆ ต้องเกี่ยวข้องกับบุคลากรทั้งในหน่วยงานภาครัฐซึ่งทำหน้าที่กำกับดูแล และบุคคลต่างๆ ที่เป็นผู้ปฏิบัติงานด้วยกัน และชุมชนที่อยู่ใกล้เคียง เมื่อบุคคลต้องมาเกี่ยวข้องกัน ในกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งย่อมต้องเกิดผลกระทบซึ่งกันและกัน การศึกษาครั้งนี้ได้ให้ความสนใจ ผลกระทบทางด้านสุขภาพที่เกิดขึ้นกับบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของโรงฆ่าสัตว์ซึ่งมีด้วยกัน 6 กลุ่ม คือ เจ้าหน้าที่ปศุสัตว์จังหวัด ผู้ประกอบการ ผู้บริโภค เจ้าของเชียงใหม่ ผู้อาศัยอยู่ในบริเวณใกล้เคียง และพนักงานในโรงฆ่าสัตว์ บุคคลในแต่ละกลุ่มจะได้รับผลกระทบต่อสุขภาพที่อาจจะไม่เหมือนกัน ผลกระทบทางสุขภาพที่ได้ทำการศึกษามี 4 ด้าน คือ ทางร่างกาย ทางจิตใจ ทางสังคม และทางจิตวิญญาณ จากข้อมูลแบบสัมภาษณ์และแบบสอบถาม สรุปผลการศึกษาได้ดังนี้

ผลกระทบต่อสุขภาพของเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์จังหวัด เป็นข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ นายสัตวแพทย์ซึ่งรับผิดชอบงานด้านโรงฆ่าสัตว์ สรุปว่า การดำเนินกิจการโรงฆ่าสัตว์มีผลกระทบต่อสุขภาพทางกาย ทางจิตใจ และทางสังคมน้อย ส่วนผลกระทบทางจิตวิญญาณไม่สามารถสรุปได้เพราะคำตอบไม่ชัดเจน สาเหตุอาจเป็นเพราะเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์เกิดความรู้สึกเคยชินกับปัญหา หรืออาจจะไม่ประสงค์ให้เกิดผลกระทบใดๆ ทั้งต่อตนเองและต่อองค์กร

ผลกระทบต่อสุขภาพของผู้ประกอบการ เป็นข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์สัตวแพทย์ผู้ดูแลโรงฆ่าสัตว์แทนผู้ประกอบการ และข้อมูลการสัมภาษณ์ผู้ประสงค์ฆ่าซึ่งเป็นผู้ประกอบการที่เข้าโรงฆ่าสัตว์ในปัจจุบัน สรุปได้ว่า การดำเนินกิจการโรงฆ่าสัตว์มีผลกระทบต่อสุขภาพทางกาย ทางจิตใจ ทางสังคม และทางจิตวิญญาณ ของผู้ประกอบการน้อย เพราะการดำเนินกิจการมีลักษณะเป็นการแบ่งภาระความรับผิดชอบ

ผลกระทบต่อสุขภาพของผู้บริโภค เป็นข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามประชาชนที่มาซื้อของในตลาดสดของเทศบาล 4 แห่ง คือ ตลาดพิเชษฐโลกร่วมใจ ตลาดบ้านคลอง ตลาดโคกมะตูม และตลาดวัดใหญ่ จำนวน 80 ชุด พบว่ามีผลกระทบต่อสุขภาพทางกายและทางจิตวิญญาณ ไม่พบผลกระทบทางจิตใจและทางสังคม ผลกระทบต่อสุขภาพทางกาย ได้แก่ อาการปวดท้อง ท้องร่วง คลื่นไส้ อาเจียน ใจสั่น มือหรือกล้ามเนื้อสั่น กระตุก และเหนื่อยง่าย อาการที่เกิดขึ้นคาดว่ามาจากการรับประทานเนื้อหมูที่ไม่สะอาดและปรุงไม่สุก จึงทำให้มีอาการปวดท้อง ท้องร่วง คลื่นไส้ และอาเจียนได้ ส่วนอาการใจสั่น มือหรือกล้ามเนื้อสั่น กระตุก และเหนื่อยง่าย อาจจะ

เป็นผลมาจากสารเคมีตกค้างในเนื้อหมู เช่น สารเร่งเนื้อแดงหรือสารกันบูด ส่วนผลกระทบทางจิตวิญญาณมีผลกระทบทางบวกมากกว่าทางลบ

ผลกระทบต่อสุขภาพของผู้จำหน่ายที่เชียงใหม่ เป็นข้อมูลที่ได้จากการสำรวจในตลาดสดของเทศบาล 3 แห่ง คือ ตลาดพิชณูโลกร่วมใจ ตลาดบ้านคลอง และตลาดโคกมะตูม ซึ่งเป็นตลาดที่มีขนาดใหญ่ มีประชาชนมาใช้บริการมาก และตั้งอยู่ในพื้นที่คนละมุมของตัวเมืองเทศบาลนครพิชณูโลก ผลการสำรวจด้วยแบบสอบถาม จำนวน 15 ชุด พบผลกระทบต่อสุขภาพทางกาย คือ เป็นโรคผิวหนัง แผลพุพองตามมือและเท้า โรคระบบทางเดินหายใจ และมีอาการเจ็บปวดตามส่วนต่างๆของร่างกาย สำหรับผลกระทบทางจิตใจและทางสังคมไม่พบ ส่วนทางจิตวิญญาณมีผลกระทบทางบวกเพราะการค้ามีกำไรสามารถสร้างรายได้ที่ดีให้แก่ครอบครัว

ผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชนที่อาศัยอยู่บริเวณรอบๆโรงฆ่าสัตว์ เป็นข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามและการสัมภาษณ์ประชาชนที่อาศัยอยู่ในบริเวณใกล้เคียงโรงฆ่าสัตว์ในระยะไม่เกิน 500 เมตร ซึ่งพบเพียง 6 ราย ผลการสำรวจ ไม่พบผลกระทบต่อสุขภาพทางกาย แต่พบผลกระทบทางจิตใจ ทางสังคม และทางจิตวิญญาณ ผลกระทบทางจิตใจ ได้แก่ ความเครียด ความเศร้า เบื่อหน่าย หงุดหงิดและรำคาญ ทางสังคมพบว่าเคยมีการร้องเรียนเกี่ยวกับผลกระทบจากการดำเนินกิจการของโรงฆ่าสัตว์ ส่วนทางจิตวิญญาณพบว่ามีความเข้าใจสัจธรรมของชีวิตมากขึ้น จากข้อมูลพบว่า ร้อยละ 50 ของผู้ตอบแบบสอบถามไม่สามารถตอบคำถามเกี่ยวกับผลกระทบทางด้านจิตใจและจิตวิญญาณ ทั้งนี้อาจเป็นผลเนื่องมาจากระดับการศึกษาและลักษณะการประกอบอาชีพจึงทำให้ไม่สนใจเรื่องของจิตใจและจิตวิญญาณ

ผลกระทบต่อสุขภาพของพนักงานในสถานประกอบการ เป็นข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์พนักงานทำความสะอาดซึ่งพบในวันไปสัมภาษณ์ผู้ประกอบการ พนักงานที่พบมีจำนวน 3 คน แต่ยินยอมให้ข้อมูลเพียง 2 คนเท่านั้น พนักงานทั้งสองคนอ้างว่าไม่สามารถตอบแบบสอบถามได้ จึงต้องใช้วิธีสัมภาษณ์แทน ผลการสัมภาษณ์พบว่าพนักงานทั้งสองคนมีทัศนคติที่ดีมากต่อการทำงานที่นี้ ทำให้คำตอบในแบบสอบถามไม่สามารถแปลผลกระทบต่อสุขภาพได้

การสำรวจข้อมูลในส่วนนี้ทำได้ค่อนข้างยาก เนื่องจากพนักงานโรงฆ่าสัตว์ทำงานเฉพาะช่วงตอนกลางวัน และเป็นพนักงานของภาคเอกชน การส่งแบบสอบถามให้พนักงานกรอกแล้วรับคืนในภายหลังไม่สามารถทำได้ การขอร้องเป็นหมู่คณะแล้วสัมภาษณ์พนักงานเป็นรายบุคคล น่าจะเป็นแนวทางหนึ่งของการสำรวจข้อมูลส่วนนี้ในอนาคต

5.3 ข้อมูลผลการตรวจสอบสารเร่งเนื้อแดง

ผลการตรวจวิเคราะห์สารเร่งเนื้อแดงตกค้างในเนื้อหมูที่จำหน่ายในตลาดสดจังหวัดพิษณุโลกช่วงเดือนมีนาคมถึงเดือนมิถุนายน 2546 จำนวน 124 ตัวอย่าง พบว่ามีสารเร่งเนื้อแดงตกค้างร้อยละ 36.3 และเนื้อหมูที่จำหน่ายในตลาดสดเขตอำเภอเมืองพบสารเร่งเนื้อแดงตกค้างร้อยละ 30.6 (จาก 49 ตัวอย่าง) สารเร่งเนื้อแดงเป็นสารห้ามใช้ตามพระราชบัญญัติควบคุมคุณภาพอาหารสัตว์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2542 ผู้ที่บริโภคเนื้อหมูและมีสารเร่งเนื้อแดงสะสมในร่างกายมากๆ จะทำให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพร่างกายและจิตใจได้โดยเฉพาะผู้สูงอายุ ผู้ป่วยโรคหัวใจ ผู้ป่วยโรคเบาหวาน และหญิงมีครรภ์ที่ใกล้กำหนดคลอด

5.4 ผลกระทบด้านนโยบายต่อการพัฒนาโรงฆ่าสัตว์และสุขภาพของผู้ที่เกี่ยวข้อง

การดำเนินกิจการโรงฆ่าสัตว์แต่เดิมมีจุดมุ่งหมายเพียงเพื่อผลผลิตเชิงธุรกิจเท่านั้นไม่ได้คำนึงถึงคุณภาพของเนื้อสัตว์และผลกระทบต่อสุขภาพของผู้ที่เกี่ยวข้อง อาทิ ผู้ฆ่า ผู้ชำแหละ ผู้ขนส่ง ผู้จำหน่ายที่เขียง ผู้บริโภค และผู้ที่อยู่อาศัยบริเวณใกล้เคียง จึงทำให้เกิดการปนเปื้อนของเชื้อโรคเข้าสู่เนื้อสัตว์ จากสัตว์ที่เป็นโรคสู่ผู้ที่เกี่ยวข้องในการปฏิบัติงาน และของเสียจากกิจการโรงฆ่าสัตว์สู่สภาพแวดล้อมบริเวณใกล้เคียง นโยบาย " จัดระเบียบโรงฆ่าสัตว์ " ของกรมปศุสัตว์ จะช่วยพัฒนาโรงฆ่าสัตว์ให้มีมาตรฐานการผลิตที่ดีและถูกสุขลักษณะ ทำให้ผลกระทบต่อสุขภาพของผู้เกี่ยวข้องลดลงได้ ในระยะเริ่มต้น ผู้ประกอบการ พนักงาน และเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์จะเป็นกลุ่มผู้เกี่ยวข้องที่ได้รับผลกระทบต่อสุขภาพค่อนข้างรุนแรง เนื่องจากผู้ประกอบการต้องใช้เงินในการลงทุนมหาศาลเพื่อปรับปรุงกิจการของตนเอง โรงฆ่าสัตว์ที่เก่าจะถูกสร้างใหม่และมีระบบการจัดการที่ดีขึ้น ผู้ประกอบการรายย่อยอาจต้องเลิกกิจการเพราะไม่มีเงินลงทุน เจ้าหน้าที่กรมปศุสัตว์ซึ่งเป็นเจ้าของนโยบายก็ต้องทำงานอย่างหนัก ส่วนพนักงานในสถานประกอบการก็ต้องปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการทำงานใหม่

ผลจากการศึกษาครั้งนี้ พบว่า การดำเนินกิจการของโรงฆ่าสัตว์มีผลกระทบต่อสุขภาพของเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์ ผู้ประกอบการ และพนักงานในสถานประกอบการ น้อยกว่ากลุ่มของ ผู้บริโภค เจ้าของเชียงใหม่ และประชาชนที่อาศัยอยู่บริเวณรอบสถานประกอบการ ในขณะที่ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ปศุสัตว์จังหวัดพิษณุโลก ข้อมูลการสำรวจของกรมอนามัย และข้อมูลการสำรวจของกรมปศุสัตว์ ทำให้เชื่อได้ว่าการดำเนินกิจการของโรงฆ่าสัตว์มีผลกระทบต่อสุขภาพของผู้ที่เกี่ยวข้องอย่างแน่นอน โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์ ผู้ประกอบการ และพนักงานในสถานประกอบการ ดังนั้นการศึกษาจากโรงฆ่าสัตว์เพียงแห่งเดียว แล้วสรุปผลจากแบบสัมภาษณ์และแบบสอบถาม จึงอาจทำให้ได้ข้อมูลไม่ชัดเจน เพื่อประโยชน์ต่อนโยบายการพัฒนาโรงฆ่าสัตว์ต่อไป

จึงเห็นว่า ควรทำการศึกษาวิจัยเพิ่มเติมร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับโรงฆ่าสัตว์เพื่อให้สามารถสำรวจข้อมูลในพื้นที่จริงได้ และควรศึกษาจากโรงฆ่าสัตว์ที่มีอยู่ทั้งหมดในจังหวัดพิษณุโลก

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

การประเมินผลกระทบทางสุขภาพจากสถานประกอบการการทำแหละเนื้อสุกร (โรงฆ่าสัตว์) ในเขตเทศบาลนครพิษณุโลก เป็นการศึกษาโดยการทบทวนนโยบาย แผนการดำเนินงาน กฎหมาย และองค์กรที่เกี่ยวข้อง แล้วประเมินผลกระทบต่อสุขภาพของผู้เกี่ยวข้องด้วยข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์และแบบสอบถาม และข้อมูลผลการตรวจสอบเนื้อแดงของจังหวัดพิษณุโลก ระหว่างเดือนกรกฎาคม 2546 ถึง เดือนมีนาคม 2547 โดยมีโรงฆ่าสัตว์เทศบาลนครพิษณุโลกเป็นกรณีศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาในครั้งนี้คือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับกิจการโรงฆ่าสัตว์จำนวน 6 กลุ่ม ได้แก่ เจ้าหน้าที่ปศุสัตว์จังหวัด ผู้ประกอบการ ผู้บริโภค เจ้าของเชียงใหม่ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนบริเวณใกล้เคียง และพนักงานในสถานประกอบการ สำหรับผลกระทบต่อสุขภาพที่ทำการประเมินมีด้วยกัน 4 ด้าน คือ สุขภาพทางกาย ทางจิตใจ ทางสังคม และทางจิตวิญญาณ

ผลการศึกษา พบว่า เมื่อโอนกิจการและอำนาจหน้าที่ในการกำกับดูแลโรงฆ่าสัตว์จากกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย เป็น กรมปศุสัตว์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ตั้งแต่ 9 ตุลาคม 2545 นโยบาย แผนการดำเนินงาน กฎหมาย และองค์กรที่เกี่ยวข้องกับโรงฆ่าสัตว์มีความชัดเจนมากขึ้น กรมปศุสัตว์มีนโยบายและแผนในการ “ จัดระเบียบโรงฆ่าสัตว์ ” ทั่วประเทศ เพื่อพัฒนาโรงฆ่าสัตว์ให้ได้มาตรฐานภายในปี 2548 จัดทำมาตรฐานโรงฆ่าสัตว์เพื่อใช้เป็นเกณฑ์ในการตรวจรับรอง นำระบบ GMP และ HACCP มาใช้ควบคุมคุณภาพในโรงฆ่าสัตว์ สำหรับกฎหมายที่ใช้ในการกำกับดูแลโรงฆ่าสัตว์ ประกอบด้วย กฎหมายที่ใช้บังคับโดยตรงและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง กฎหมายบางฉบับกำลังอยู่ระหว่างปรับปรุงแก้ไขให้มีความเหมาะสม ส่วนเรื่ององค์กรที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ กรมปศุสัตว์ (ปศุสัตว์จังหวัด) กรมโยธาธิการ (สำนักงานโยธาธิการจังหวัด) กรมอนามัย (สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด) เทศบาล กรมโรงงานอุตสาหกรรม (อุตสาหกรรมจังหวัด) และกรมควบคุมมลพิษ (สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัด) โดยกรมปศุสัตว์เป็นหน่วยงานหลักทำหน้าที่กำกับดูแล กำหนดนโยบาย แผนการดำเนินงาน และการตรวจติดตามประเมินผล ส่วนหน่วยงานอื่นๆ ทำหน้าที่เป็นหน่วยเสริม

สำหรับการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพด้วยแบบสัมภาษณ์และแบบสอบถาม พบว่า กลุ่มตัวอย่างทั้งหกกลุ่มได้รับผลกระทบต่อสุขภาพแตกต่างกัน กล่าวคือ ผู้บริโภค เจ้าของเชียงใหม่ และประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนบริเวณใกล้เคียง จะได้รับผลกระทบต่อสุขภาพมาก ในขณะที่

กลุ่มเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์จังหวัด ผู้ประกอบการ และพนักงานในสถานประกอบการได้รับผลกระทบ ต่อสุขภาพน้อย ดังนี้

กลุ่มที่ได้รับผลกระทบทางกาย ได้แก่ ผู้บริโภค และ เจ้าของเชียงใหม่

กลุ่มที่ได้รับผลกระทบทางจิตใจ คือ ชุมชนที่อาศัยอยู่รอบสถานประกอบการ และผู้ดูแล กิจการแทนผู้ประกอบการ

กลุ่มที่ได้รับผลกระทบทางสังคม คือ ชุมชนที่อาศัยอยู่รอบสถานประกอบการ

กลุ่มที่ได้รับผลกระทบทางจิตวิญญาณ ได้แก่ ชุมชนที่อาศัยอยู่รอบสถานประกอบการ เจ้าของเชียงใหม่ และผู้ดูแลกิจการแทนผู้ประกอบการ

นอกจากนี้ยังพบว่ากลุ่มประชาชนที่อาศัยอยู่รอบสถานประกอบการได้รับผลกระทบ ทางด้านสิ่งแวดล้อมด้วย

สำหรับผลกระทบด้านนโยบายต่อการพัฒนาโรงฆ่าสัตว์และสุขภาพของผู้ที่เกี่ยวข้อง จากการทบทวนนโยบาย แผนการดำเนินงาน และข้อกำหนดต่างๆที่เกี่ยวข้องกับโรงฆ่าสัตว์ กรมปศุสัตว์มีนโยบายและแผนการดำเนินงานในการแก้ไขปัญหาโรงฆ่าสัตว์ที่ชัดเจนมีผลกระทบ โดยตรงต่อการพัฒนาโรงฆ่าสัตว์ให้มีมาตรฐานการผลิตที่ดีและถูกสุขลักษณะ ในระยะเริ่มแรก กลุ่มที่น่าจะได้รับผลกระทบต่อสุขภาพได้แก่ เจ้าหน้าที่กรมปศุสัตว์ ผู้ประกอบการ และพนักงานใน สถานประกอบการ เจ้าหน้าที่กรมปศุสัตว์ต้องทำงานอย่างหนักในการให้ความรู้และการตรวจ ติดตาม และผู้ประกอบการต้องใช้จ่ายเงินลงทุนสูงมากในการปรับปรุงกิจการ ในส่วนของพนักงาน ต้องปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการปฏิบัติงานซึ่งทำให้เกิดความเครียดได้ แต่จากการศึกษาพบว่า ทั้งสามกลุ่มนี้ได้รับผลกระทบต่อสุขภาพน้อย ในขณะที่มีข้อมูลจากการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ปศุสัตว์ จังหวัดพิษณุโลก ข้อมูลผลการสำรวจของกรมอนามัย และกรมปศุสัตว์ทำให้เชื่อได้ว่าการดำเนิน กิจการของโรงฆ่าสัตว์น่าจะมีผลกระทบต่อสุขภาพของผู้ที่เกี่ยวข้องทั้งสามกลุ่มนี้มากกว่ากลุ่มอื่น

เนื่องจากทำการศึกษาจากโรงฆ่าสัตว์เพียงแห่งเดียวแล้วสรุปผลจากแบบสัมภาษณ์และ แบบสอบถาม ทำให้ข้อมูลอาจจะยังไม่ชัดเจน เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ชัดเจนมากขึ้นและเป็นประโยชน์ ต่อนโยบายการพัฒนาโรงฆ่าสัตว์ต่อไป จึงควรทำการศึกษาวิจัยเพิ่มเติมร่วมกับหน่วยงานที่ เกี่ยวข้องโดยตรงกับโรงฆ่าสัตว์ เพื่อให้สามารถสำรวจข้อมูลในพื้นที่จริงได้ และควรศึกษาจาก โรงฆ่าสัตว์ที่มีอยู่ทั้งหมดในจังหวัดพิษณุโลก